

**MED
BOLJŠIMI
POGOJI
str. 2**

**OD
GORENJOGA
SINIKA
DO
NEW YORKA
IN NAZAJ
str. 3**

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 24. septembra 1998 ❁ Leto VIII, št. 19

Sakalovci, 6. septembra

Zavetnica cerkve na grbu



6. septembra se je skurok cejla ves notrastisnila v malo sakalovsko kapejlo, gde je pri svetoy meši gospaud Štefan Tóth blagoslovo nauvi grb pa zastavo vesi. Pri meši je pomago, slovenski pa vogrski predgo, diakon Ferenc Merkli, šteri se uči za dühovnika v Rimi.

Pred kulturnom daumi je Sakalauvčare pozdravo domanji župan Antal Črenko: "Na našoj zastavi je Devica Marija, stera v pravoj rauki drži srp v levoj rauki pa snaup pšenice. Srpna Marija ali Srpna Mardja, kak ji po našom pravimo, je simbol tistoga pavarskoga dela, opravila, brezi steroga so se na vesi nej mogli raniti, nej mogli živeti. Tau je žetva. Dapa Marija je simbol poštenosti, medsebojne pomoči tō," je pravo župan.

Domačine pa goste je pozdravo parlamentarni poslanec naše krajine, g. Zsolt Németh tō. "Namesto stari veški svetkov so si po vasnicaj vōnajšli nauve, tau so veški dnevi. Namesto stari simbolov so si najšle vesnice nauve, takše, steri so bole povezani z njinim krajom. Dapa največ vesi si vōodabré kakšne stare grofovske grbe (cimer). V Sakalauvci so se ovak odlaučili, na svojo zastavo so dali Marijo, stera je zavetnica njine kapejle," je med drugim povedo poslanec.

V kratkom kulturnom programi so pauleg mlajšov iz vrtca pa šaule gorastaupili domanji folkloristi. Za dobro volau so poskrbeli muzikantje iz Murske Sobote. Da bi te svetek eške bole svetešnji bijo, za tau so skrbeli gasilci, steri so prišli iz Grada na Goričkom, z Gorenjoga pa Dolenjoga Senika.

M. S.

Samouprava v Andovcaj je 5. septembra organizirala srečanje Andovčanov in blagoslovitev zvonika. Na te den se je več kak eden mejsce ves kreda dejvala. Začelo se je z obnavljanjom zvonika. Dva kedna je trbelo, da so se na mesto pleja črpnje gor sklale. Pri delaj si je vsakši vōvzejo svoj tau, od najmlajšoga do najstarejšoga. Pejnazge na zvaun so z več talov vkūp prišli. Samouprava Andovci je 40 gezero dala, Zveza Slovencev na Madžarskem 60 gezero, Tibor Nemeč in še dvej družini iz Budimpešte 60 gezero forintov, Gernot Tink iz Avstrije pa 1000 šilingov. Tak se je leko obnoviu zvonik. Na te svetek so bili pozvani tisti Andovčani tō, steri so se odselili iz Andovec. Med vabljenimi so bili gasilci iz Doleneč, Būdineč, Nemčaveč in Števanoveč.

Program se je začno z mimohodom gasilcov. Potem je dvojezična meša bila na prostem in blagoslovitev zvonika. Mešo je držo Štefan Tóth, župnik iz Števanovec. Kulturni program se je začno v 3-oj vōri. Gor so staupile ljudske pevke iz Būdineč in iz Števanovec. Večer na veselici je igro ansambel Laciya Korpiča. Program je z 200 gezero forinti pomago Javni sklad za narodne in etnične manjšine na Madžarskem. Na prireditvi je skorok 200 lidi bilou. Med tejsmi so bili tisti Andovčani, steri so se preselili iz Andovec. Na en den, 5. septembra so spet vkūper bili Andovčani in ves je 150 prebivalcov mejla, nej kak ovak, gda nas je samo 63. Prireditve se je dobro posrečila, Andovčani so se zgučali, če do meli možnost, do tau srečanje vsakšo leto organizirali.

K.H.

Srečanje in blagoslovitev v Andovcaj



POMAGAJ SI SAM IN USPEH NE BO IZOSTAL! (2)

(Nadaljevanje pogovora z Reziko Iskro, učiteljico s Koroške)

Poznamo te kot predavateljico in avtorico številnih didaktičnih pripomočkov in priložnikov za pouk slovenščine kot 2. jezika. Kako nastane tak priložnik?

Nekoč sem vprašala svojega nečaka Marka Prušnika, če se rad uči. Pa je odgovoril: "No, ja, če že mora biti. Ra- je se pa igrati." Vprašala sem: "Kaj pa, če bi se lahko igrala učiti?" "To pa že!" je navdušeno odgovoril. Tako sem začela risati in izdelovati učila v obliki kart. Če odrasli radi kartajo, zakaj ne bi še otroci! Razlika pri igranju s kartami je predvsem v tem, da se karte niso jemale in zbirale tiho, temveč smo ob igranju govorili. Tako so se otroci ob kartah zelo radi igrali učili slovenščino. Da ne bi takega privlačnega pouka bili deležni samo moji šolarji, sem se odločila, da dam te moje prve učne pripomočke v tisk. Tako so od 1990. leta do danes izšli naslednji moji učni pripomočki: kvartet ZMAJ, kvartet LETNI ČAS, slikovna preproga DOMAČE ŽIVALI, STAVČNIVALJ, kvartet KOLIKO JE URA, tercet VČERAJ DANES JUTRI, PET DIDAKTIČNIH IGER, kvartet ČEBELA NOSI PELOD in delovna mapa za posredovanje slovenščine po komunikativni metodi, namenjena učiteljem KAŽEM, SKAČEM, GOVORIM, IGRAJE SE SLOVENŠČINE UČIM. V tej mapi je 10 zgodb o živalih. Za eno zgodbo sem rabila povprečno 50 ur. Najprej sem si zgodbo izmislila. Nato sem jo narisala in obdelala na različne načine po metodi komunikativnega posredovanja jezika.

Ali je tudi koroškimi otrokom slovenščina 2. jezik?

Koroškimi otrokom iz slovenskih družin je slovenščina seveda 1. in nemščina 2. jezik. Otrokom, ki pa se šele učijo slovensko, je pa seveda slovenščina 2. jezik. Sicer pa govorimo o tem, da imamo na Koroškem dva deželna jezika.

Imaš dve hčerki, ki krasno govorita slovensko. Pogovorni jezik v tvoji družini je slovenščina. Za učitelje pravimo, da bi glede tega (da

torej naučijo svoje otroke slovensko) morali biti v manjšinskih okoljih vzor. Kako pa je v drugih slovenskih učiteljskih družinah na Koroškem?

Kakor je bilo za moje starše samoumevno, da so nas otroke vzgojili v slovenskem jeziku, je to bilo tudi zame in za mojega moža samoumevno. Če mojima hčerka ne bi dala vzgoje v svojem maternem jeziku, potem bi bili pač brez maternega jezika. Bili bi pri-krajšani za nadvse pestro slovensko oz. slovansko kulturo. Ne bi hotela, kakor se to večkrat dogaja, da bi mi moji dekleti kdaj očitali, da ju nisem naučila slovenskega jezika.

Poznam veliko učiteljskih družin, pri katerih je tudi samoumevno, da je njihov pogovorni jezik slovenščina. Seveda so pa tudi izjeme, kjer iz malomarnosti ali pa iz bojazni in brez zavesti ne komunicirajo med seboj v slovenščini. Vem za slučaj, ko je hčerka, ki je končala pedagoško akademijo v Celovcu, šla za eno leto na Pedagoško fakulteto v Ljubljano, samo da se nauči slovenščino. Pravi, koliko lažje bi se ji godilo, če bi ji mama dala s seboj vsaj to, kar zna sama - namreč slovenski materni jezik. So pa tudi pozitivne izjeme kot pri mojem bratu, ki je poročil nemškogovorečo Korošico, ki se je naučila slovensko. Za njo je bilo samoumevno, da so bili otroci deležni vzgoje v obeh deželnih jezikih. Oba sta tudi učitelja. Spomnim se, kako je celo nekoč rekla svoji hčerki, ko so bili pri nas na obisku in so se dekleta med seboj začela pogovarjati po nemško. "Tanja, kako pa govoriš!" - češ - s svojima sestričnima govori vendar slovensko.

V Porabju nas zelo veseli, da strokovno sodelujemo s tabo. Naši učitelji te izredno cenijo, tvoje metode dela so za njih dragocen vir novosti. Imas kakšno sporočilo za njih?

"Tudi mene zelo veseli, če lahko delam z učitelji iz Porabja. Sploh pa mi dobro de dejstvo, da lahko nekaj prispevam, da se na šolskem področju glede slo-

venščine premakne kaj na bolje, ne samo pri nas, temveč tudi pri vas v Porabju. Uživam ob misli, da se bodo vaši šolarji radi, z lahkoto, igraje in z vso vnemo učili tudi slovenščino. Tako bodo tudi učitelji, ki bodo posredovali jezik na tak komunikativen način, sami s seboj zelo zadovoljni in srečni. Zelo važno, za nas vse dvojezične učitelje, se mi pa zdi, da gledamo tudi na lastno izobraževanje in z zanimanjem obiskujemo seminarje, ki so nam na voljo. Izkoristimo vse možnosti izboljšati naše znanje, da bomo čim bolj uspešni pri delu z učenci, ki nam jih starši zaupajo. Tako že sedaj vabim porabske učitelje na srečanje, ki bo predvidoma sredi oktobra letos pri nas na Koroškem.

Sem pozabila vprašati kaj, o čemer bi še rada spregovorila?

Rada bi omenila, da se ne smemo zanašati na to, da nam bo kdo kaj dal, ampak moramo sami iskati možnosti, da se bo jezikovni pouk izboljšal. To je tudi za mene vodilo, na podlagi katerega sem poskušala postati kreativna. Ko pred desetimi leti nisem našla učnih pripomočkov za pouk slovenščine ne pri nas niti v Sloveniji, sem jih začela izdelovati kar sama. To mi je narekovala potreba. Da bodo ta učila kdaj izšla, se mi še sanjalo ni. Sedaj so natisnjena in jih uspešno uporabljajo učenci in učitelji na več kot 80. dvojezičnih šolah pri nas na Koroškem, na 150. šolah v Sloveniji, v Porabju, na Gradiščanskem, zdomski učenci in učitelji v Nemčiji, Švici, Avstraliji, Argentini in Kanadi. Metodo posredovanja jezika na komunikativen način pa sem predstavila tudi učiteljem v Ukrajini. Vedno si pravim, nič ni nemogoče. Pomagaj si sam in uspeh ne bo izostal!

Rezika, hvala za spodbudne besede. Obilo uspeha, sreče in zadovoljstva v novem šolskem letu ti želimo! Prav tako vsem porabskim učiteljicam in učiteljem!

Valerija Perger

Med boljšimi pogoji

Ob ustanovitvi državnih manjšinskih samouprav se je država zavezala, da bo zagotovila tudi pogoje za delovanje le-teh. Mednje spadajo tudi primerni prostori, t.i. sedeži samouprav. Večina manjšin na Madžarskem živi razpršeno po vsej državi, zato so si te državne samouprave določile za kraj sedeža Budimpešto. Izjemi sta dve manjšini, in sicer Slovenci, ki živimo strnjeno v okolici

Sebestyén in jih je 22. avgusta tudi uradno predala. Na uradno otvoritev je v Budimpešto odpotovala večina članov državne samouprave, prisotni so bili tudi nekateri člani budimpeštanskega slovenskega društva. Med gosti smo lahko pozdravili veleposlanico R Slovenije v Budimpešti, gospo Ido Močivnik in njene sodelavce ter nekatere predstavnike slovenskih podjetij v madžarskem glavnem mestu.

Državna slovenska samouprava se zahvaljuje vsem slovenskim firmam in inštitucijam, ki so tudi finančno pomagali pri opremljanju novih prostorov. (Hincó, d.o.o. - Jože Hajdinjak, Mercator - Drago Vau-potič, KRKA - dr. Elvira Medved, Ljubljanska banka - Nikolaj Gerič, Luka Koper - Stojan Losič, Alpos - Milan Vuković, Veleposlanstvo RS v Budimpešti)

Ob otvoritvi prostorov se je samouprava zahvalila tudi gospe Ireni



Ireni Pavlič so se zahvalili za njeno delo

Monoštra, ter Romuni, ki se nahajajo v okolici Gyule. Tako sta si ti dve manjšini določili za sedež Gornji Senik oz. Gyulo. Zaradi nemotenega delovanja sta si pa prizadevali, da bi imeli pisarni tudi v glavnem mestu, kajti večina dogajanj v zvezi z manjšinami se odvija v Budimpešti. Tako je dobila Državna slovenska samouprava svoje prostore v ulici Rumbach

Pavlič, svoji bivši sodelavki za požrtvovalno delo pri zagotavljanju pogojev v novih prostorih.

Otvoritev se je udeležila tudi folklorna skupina z Gornjega Senika, ki je v organizaciji Društva "körtánc" nastopila na enem od prizorišč prazničnega dogajanja na madžarskem državnem prazniku.

K. Holec

Spremljajte televizijsko oddajo
SLOVENSKI UTRINKI

vsako drugo sredo ob 14.00
na 1. programu
madžarske televizije.

Naslednja oddaja bo v torek,
29. septembra 1998.

Ponovitev v soboto,
3. oktobra,
ob 9.15, na 2. programu.

Štenjé

SARMASTVO



Tone Seliškar (1901-1965) je biu škonik v varaši Trbovlje, gde je včúu mlajše rudarov (bányász). V tom varaši je spozno žmetno življenje rudarov i je piso pesmi o tom življenji v knjigaj *Trbovlje* (1923) i *Pesmi* (1937). Piso je knige za mlajše tó. Najbole erične (znane) so: *Rudi* i *Bratovščina Sinjega galeba*. V pesmi *Sedmorajenčki* nutpokaže držino, v šteroj je sedem mlajšov i velko sarmastvo:

Sedmorajenčki

Hét testvér

Razparale so se bajte in gledal sem lepe in grozovite ure;

Felködötték a viskók, és szép, és kegyetlen órák tűntek elébem:

Ko je bil prvi sin spočet, je šla mati v prelepi svet, pod cvetoče drevo sinu uspavanke pet.

Mikor az első megfogant, az anya csak ment-ment álmatag, s dúdolt kislának virágzó fák alatt.

Ko je prvi sin bratca dobl, se je oče od veselja napil in je svojo ženo po licu hvaložno pobožal.

Mikor megjött a kistestvére, az apa berűgött örömben, s asszony arcát hálásan tapsikolta.

Ko je zajokal tretji sin, se je priplazil iz neznanih globin majhen črvček v njeno srce.

Mikor már sirt a harmadik, mélyről, ahol a kín lakik, csöpp féreg fűrt az anya szívébe.

Ko se je rodil četrti krik, je bil oče kakor gobav bolnik s krvavimi žulji pokrit.

Mikor a negyedik megszületett, az apa – mint egy tályogos beteg, akít az élet véres sebekkel fedett.

Ko je bil sedmi sin spočet, je bil od očeta-pijanca preklet.

Mikor a hetedik megfogamzott, a részeges apa már átkot mondott.

Gledam in štejem, pa ne morem sedmorajenčkov prešteti:

Nézek és számolok, de nem tudom a hét testvért számbavenni:

Nad bednimi in sklonjenimi visi glad, pod črnogledimi zlja prepad, pred norci gre prazna cesta v prazno življenje.

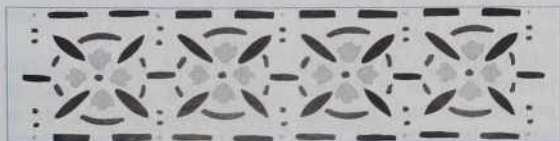
nyomorultak, megtörtek, sorsuk éhség, borús szeműkben tátongó mélység űres út az útjuk, és a végén csak a semmi élet.

Žalostno sem pogledal Krista na Klečci: Szomorúan néztem Krisztust a Szirtzen: O, Kriste, kdaj pride tisti veliki čas, Ó, Krisztusom, mikor jön el az a nagy nap,

ko bo šla mati ob vsakem rojstvu v prebeli svet, pod cvetoče drevo sinu uspavanke pet?

amikor minden anya csak megy, megy álmatag s dúdolt kislának virágzó fák alatt?

(prevod: Ferenc Fehér)
Marija Kozar



Od Gorenjoga Sinika do New Yorka in nazaj

Siničari se gvüšno spoum-nijo, kak sta pred trejmi lejтами po vejsi ojdila dva možakara iz Sobote, eden starejši pa eden bole mladi. Stavljala sta se na ništerni mestaj in tisto, ka sta vidla, s farbami slikala, se pravi kejpala, na platno. Starejši slikar se zove Feri Mesarič, mlajši pa *Sandi Červek*. No, in s tem mlajšim sam se zgučavo te dneve, gda je prišo iz New Yorka, gde je biu cejlo vrouče leto na študijskom obiski toga varaša.

Zadnja lejta si ojdo s svojimi slikami po cejloj Evro-pi, biu si v Ameriki. Kakši pa so tvoji spomini na Gorenji Sinik?

"Spomnim se, ka sva s pajdašom Mesaričom prišla v lejpi barvasti jesenski čas. Nigdar sam nej pred tem delo slike v naravi. Te sam pa z velikim veseljom vse te barve (farbe) kouli mene noso na platno. Pa lidje so mi ostanoli v spomini. Ja, narava in lidje so mi najbole ostanoli v spomini."

Ka pa slike, štere si v tisti dnevaj naredo?

"Moram prajti, ka so mi fejst pri srcej. Delo sam takše bole male slike, miniature. Nemas pa več ni edne, ka smo ji vse oudali. Tak si brodim, ka so tisti pejzezi bili tadani za porabsko kulturo. Mam pa fotografije tej moji porabski slik."

Srečavo si se z lidmi na Siniki pa v New Yorki?

"Znaš ka je zanimivo? Ka sam kak eti v Porabji, kak tam v tistom mravličiči lidi, srečo kakšoga človeka, steri je ške nej biu nindri zvün svojga varaša ali pa vesnice. Vseposejdi leko srečaš človeka, steri je nekak zaprejši v svoj prostor. Takše lidi najdeš vseposejdi na tom svejti. Pa moram ške prajti, ka so tou strašno zanimivi lidje, s šterimi se rad zgučavlen."

Tam v Ameriki si se srečavo s Slovenci tó?

"Tam sam se srečavo s tistimi Slovenci, ka so ta odišli zavolo krūja, če povem bole po domanje in z emigranti tó, steri so ta pobegnili pred indašnjo politik. Tej so mi nikak nej šteli vörvati, ka mi v Sloveniji ške kar dobro

gratam takši nervouzen. Človik mora tū pa tam viditi kakšo dobro stvar, kakšo umetnino."

Zdaj si doma. Si že začo delati nouve kejpe, se pravi slike?

"Nej, nej ške. V New Yorki sam se rejsan pošteno nadelo, tak ka zdaj malo počivlem. Prle kak sam



živejmo. Dosta pa sam se srečavo z župnikom slovenske cerkve v New Yorki, patrom Krizologom."

Dapa ti si biu tam zavolo slikanja?

"Vejš ka! Dosta slik sam naredo, čakaj, genau dvajstišest ji je ostalo na ovon kraji morja. Dosta pa sam ojdjo po galerijaj. Cejli sedem dni sam preživo v Metropolitanskom muzeji in gledo stare slikarske majstre. Bole se mi narabjajo lejta v toj mojoj glaveji in tejli, bole znam poštvavati tej velke slikare, rejsan majstre. Če dugo ne vidim kakši dober kejp,

odišo ta prejk, sam si naredo plan, ka mo delo in kak mo delo. Tak, ka sam se preci "sprazno", kak tou pravimo. Pomali, si brodim, mo se palik "napuno" pa mo se zapro ta nut v atelje (múterem) pa mo te pa začo."

Ka pa Porabje, bi ške tam sliko, bi še meu razstave?

"Vejš, ka, rade vole. Nešterni so mislili, ka moraš "ta spadnoti", ka si biu v Ameriki. Zakoj li? Amerika je tam prejk morja, Evropa je Evropa in je eti in Porabje je Porabje. Tak je tou."

S Sandijom Červekom se je zgučavo Miki Roš

PODPRITE TUDI VI SLOVENSKA
KANDIDATA ZA MONOŠTRSKO
SAMOUPRAVO NA LOKALNIH
VOLITVAH:
ERIKO KÖLEŠ-KISS IN
LACIJA DOMITRA.
Zveza Slovencev na Madžarskem

OD SLOVENIJE...

DRNOVŠEK OBISKAL TURČIJO

Predsednik vlade Janez Drnovšek se je mudil na dvodnevem uradnem obisku v Turčiji. V Ankari se je sestel s turškim kolegom Mesutom Yilmazom. Premiera sta govorila predvsem o bilateralnih odnosih ter preučila možnosti za konkretno sodelovanje na različnih področjih, predvsem na področju gospodarstva in trgovine. Ob Drnovškovem obisku sta državi podpisali protokol o sodelovanju med ministrstvom za zunanje zadeve.

KANADSKI IN PORTUGALSKI OBRAMBNI MINISTER V SLOVENIJI

Slovenijo sta pred dnevi obiskala kar dva obrambna ministra, kanadski in portugalski. Minister za nacionalno obrambo Kanade, Art Eggleton, je ob koncu obiska v okviru turneje po vzhodnoevropskih državah ocenil, da je Slovenija zaradi velikega napredka, ki ga je dosegla v zadnjih letih, primerna za članstvo v zvezi NATO in jo bo Kanada v teh prizadevanjih še naprej podpirala.

Podobnega mnenja je bil portugalski obrambni minister Jose Veiga Simao. S slovenskim gostiteljem, obrambnim ministrom Alojzom Krapežem, sta podpisala tudi dvostranski sporazum o sodelovanju na področju obrambe.

JULIJA VREDNOST IZVOZA PRVIČ PRESEGLA 800 MILIJONOV USD

V juliju je slovenski izvoz znašal 818,7 milijona dolarjev, uvoz pa 840,8 milijona dolarjev. Primanjkljaj v tem mesecu je znašal 22,1 milijona dolarjev, pokritost uvoza z izvozom pa je bila 97,4 odstotna, kar je več kot v lanskem juliju, ko je primanjkljaj znašal 56,7 milijona dolarjev, pokritost pa je bila 93,1 odstotna. Kot so še sporočili iz državnega zavoda za statistiko, se je julija letos v primerjavi s povprečjem lanskega leta izvoz povečal kar za 17,4 odstotka, uvoz pa za 7,7 odstotka, v primerjavi z lanskim julijem pa izvoz za 7 odstotkov, uvoz pa za 2,3 odstotka.

Ko sem se opravičeval, da motim ravno ob času, ko imajo normalni ljudje kosilo, se je **József Kalota, dekan in nadškofijski vikar** v grški vasi Beloianisz blizu Székesfehérvára prijazno nasmehnil in dejal, da prav nič ne motim. Nič hudega, da je ravno čas za kosilo. Ljudje ne smemo biti sebični, ampak moramo biti na voljo tistemu, ki nekaj želi od nas. Pa četudi ravnokar srebamo juho pri mizi.

- *Gospod vikar, od kdaj živite v kraju Beloianisz?*

- Ne spadam med „praprebivalce“ te vasi, čeprav gre za naselje na Madžarskem, ki je med najnovejšimi. Ravno letos bo naša grška vas praznovala 50. obletnico svojega obstoja. Jaz sem pravzaprav „najmlajši“ tukaj v vasi, kjer smo ustanovili našo župnijo l. 1993, in od takrat naprej živim tukaj tudi jaz.

- *Kaj bi lahko rekli na kratko o zgodovini vasi?*

- Grški ljudje so pred pol stoletja pribežali na Madžarsko zavoljo diktature v svoji domovini. Kot veste, kruh beguncev je sila grenek. Kljub temu da je po vojni tudi sama Madžarska bila v razvalinah, so madžarski ljudje sprejeli grške begunce z največjimi možnimi simpatijami. Bil je pravi čudež, da so v takih okoliščinah v enem letu zgradili za grške begunce kar novo vas. Na začetku so bili vsi prebivalci grške narodnosti. Vas se je najprej imenovala „Görögfalva“ (Grška vas), l. 1952 - po usmrtitvi grškega komuniste Nikosa Beloianisa - pa so jo preimenovali v Beloianisz.

- *Je mogoče pripisati veliki naglici, da je naselje konstruirano nekam pretirano pravilno, da ne rečem socialistično shematično?*

- Seveda, že iz prvih vtisov lahko sklepamo, da se vas ni razvijala organsko, ampak je bila zasnovana z ravnalom in svinčnikom pri mizi. Vse hiše imajo praktično enako podobo, svojčas je vsaka hiša dobila celo enake sadike: en oreh, eno višnjo in eno češnjo.

- *Kostas Karasantes, ki se je rodil v tej vasi, in ki trenutno živi v Švici, mi je pred kratkim dejal, da so v tej grški skupnosti pravzaprav doraščali v nekakšnem ate-*

ističnem vzdušju. Nekdanji pribežniki, njihovi starši in stari starši so bili namreč v glavnem neke vrste revolucionarji, ali komunisti, če hočete. Glede tega ste se vi lotili velikanske naloge, ko ste začeli graditi v vasi grškokatoliško cerkev.

- Vsaka cerkev ima pač



József Kalota, dekan in nadškofijski vikar

svojo misijonsko vlogo. Ob krstu je vsem nam odrejena ista božja zapoved, ko iz Matejevega evangelija preberemo: Pojdite in krstite vsakega človeka v imenu Očeta, Sina in Svetega Duha! Ta misijonska naloga ni ukazana samo duhovnikom, ampak tudi vsem vernikom. Jaz sam seveda nič ne bi mogel narediti, če tukaj živeči ljudje ne bi bili naklonjeni tej božji zapovedi. Zato se ne strinjam v mnenjem, da naj bi svojčas tukajšnji grški ubežniki vsi skupaj bili nekakšni ateistični divjaki. Sploh ne. Ko govorimo o teh ljudeh, ki so ohranjali in ohranjajo svojo tradicijo, s tem ni mišljena samo narodna tradicija, temveč tudi tradicija pra-

vovernosti, ki se ji pravi Bizanc. Tudi grški ljudje so dediči tega Bizanca, ravno tako ostali balkanski narodi. Konec koncev celo tudi mi, Madžari. Tudi sam izhajam iz prastare grškokatoliške rodbine. Tudi same korenine madžarskega krščanstva segajo nazaj do te civilizacije.

- *Človek bi si predstavljal, da je v nekem grškem naselju (četudi na Madžarskem) tudi duhovnik „pravi“ Grk, vi pa ste vseeno Madžar.*

- Apostol Pavel pravi, da ni več ne Židov ne Grkov ne pripadnikov drugih nardo-

... Krščanstvo in bizantinska tradicija imata v dobrem pomenu besede vesoljski značaj in se ne nanašata na posamezne rase, narode ali še manjše skupnosti. - *Vas Beloianisz ima torej svojo večino- ma revolucionarno, ateistično, socialistično preteklost. Z dograditvijo te čudovite cerkve se začneja neka nova*

sedanjost in prihodnost. Se da to dvoje uskladiti, ne da bi ljudje imeli občutek, da so zaradi tega notranje popolnoma razdvojeni? Bi vi spremenili ime kraja?

- Od mene ni nič odvisno. Mislim, da ljudje ne smejo pozabiti na svojo preteklost. Istočasno ne smejo biti zadušene niti nove pobude. Nikakor ne bi bil za to, da bi morali ime naselja spremeniti. Tudi 40-letna zgodovina in tradicija ima svojo obvezujočo moč. Še posebej, če je to za ljudi, ki tu živijo, važno. Saj se pravzaprav vasi Beloianisz lahko zahvalijo, da so sploh preživeli. In če je k temu pripomoglo tudi ime njihovega legendarnega revo-

Kruh beguncev je

GRŠKO JE, (NE)

lucionarja - ki morda zanje pomeni nekaj podobnega kot Imre Nagy za Madžare -, potem je to njihova dediščina potrebno do kraja spoštovati. V zavesti nekaterih živi ta zgodovinska oseba že celo kot kakšna legenda. To je malo podobno kot pri svetnikih, ki jih ponavadi ljudje imajo za lepše, boljše, večje kot so povprečni ljudje.

- *Lepa gesta je, da ste ob cerkvi uredili tudi majhen spomenik z jonskim stebrom v spomin grških žrtvam. Sem lahko pridejo tudi tisti, ki sicer nočejo k maši, temveč se želijo le pokloniti političnim žrtvam v Grčiji, ali grški kulturi nasploh. Je to istočasno tudi določena promocijska poteza, da bi čim več ljudi pridobili za vašo versko skupnost?*

- V tem seveda ni nobene duhovniške prebrisanosti, kot si nekateri predstavljajo, češ da na ta način hočemo privabiti čim več vernikov. Cerkev namreč vedno nudi le možnosti in ne sili nikogar v to ali ono smer. Ta spomenik je na Madžarskem edini, ki je resnično grški in lep, ker je iz pristnega grškega belega marmorja. Naš glavni namen s tem spomenikom pa je v tem, da privabimo čim več ljudi, ki želijo izraziti svoje spoštovanje do grške kulture.

- *V kakšnem jeziku potekajo vaše maše?*

- V grščini in v madžarščini. Odvisno pač od tega, v kakšni narodnostni sestavi so verniki pri maši, se odločim, kolikšen delež bo v grškem in kolikšen v madžarskem jeziku.

- *Se na osnovni šoli poučuje tudi grščina?*

- Seveda. Od vsega začetka. V zadnjem času imamo celo gostujočega učitelja iz Aten. Tudi precej madžarskih otrok izkoristi to priliko.

- *Čudovita je ta vaša grškokatoliška cerkev. Kako ste jo uspeli zgraditi? Kolikor vem, od madžarske države niste dobili niti ficka...*

- Dovolite, da spet citiram iz psalma, ker se pač za duhovnika spodobi, da se izraža v bibličnem slogu.

silna grenek

DA SE BRATI

Torej, če Gospod ne zgradi hiše, se graditelji stavbe zaman trudijo. Mi smo se pač trudili po svojih močeh. Seveda nismo imeli dovolj denarja na voljo. Toda Bogu je bila všeč naša dobra volja in nas je podprl. Gospod nam je pravi čas poslal velikopoteznega darovalca, grškega podjetnika iz Avstrije. Konstantinos Dafermos je skoraj v celoti pokrival naše stroške. V zahvalo smo ga dali naslikati tudi na fresko...

- Bogoslovje ste končali na začetku 70. let, v duhovnika pa ste bili posvečeni šele l. 1990. Kako to in kaj ste počeli vmes?

- Mogoče sem se rodil ob nepravem času. Ob koncu mojega študija so cerkveni voditelji preprečili mojo posvetitev. Skoraj dvajset let sem bil zaposlen kot finomehanik pri Antenna Hungaria. Takratni pristojni cerkveni voditelj je celo izjavil, da dokler bo on živ, jaz ne bom duhovnik. K sreči je Bog drugače odločil. Po političnih spremembah l. 1990 sem bil prvi človek, ki je bil

posvečen v grškokatoliškega duhovnika.

- Bog vas je torej odškodoval za vse vaše poprejšnje težave, med drugim tudi s to lepo cerkvijo, v kateri imate tudi edinstvene relikvije.



Grškokatoliška cerkev v vasi Beloianisz

- Poglejte, nikoli ne smemo nergati čez Boga. Morali bi se držati pregovora, ki pravi: Človek obrača, Bog obrne. Človek v egocentričnem svetu bi seveda rad obračal in tudi obrnil. Toda edino prav je, da človek načrtuje, si prizadeva po svojih močeh in nato potrpežljivo čaka na ures-

ničitve. Prepričan sem, če nam Bog ne uresniči takoj vsake naše želje, tega ne stori zato, ker nas ne mara ali nas želi kaznovati, temveč zato, ker pripravlja za nas nekaj še boljšega, kakor

vijo, na katero smo najbolj ponosni, smo dobili ob posvetitvi naše cerkve, in sicer od Apostolske Cerkve iz Soluna. To je relikvija Sv. Demetrija, ki je zaščitnik mesta Solun.

- Mnenja ste, da ta zelo redka in na Madžarskem edina tovrstna relikvija ima posebno moč, kar dokazuje tudi primer zašlega popotnika.

- Nek gospod s Švedskega je potoval s svojo družino po Madžarski, ko je zašel. Po naključju se je znašel pred našo cerkvijo v Beloianiszu. Izkazalo se je, da je bil rojen v Solunu v Grčiji, ime mu je Demetrij, po grško Dimitrios... Omenil sem mu, da je že kdaj prav gotovo izkazal čast svetim ostankom Sv. Demetrija, nakar je dejal, da še ne. Nato sem mu ponudil to možnost, rekoč, da ga je svetnik pripeljal k nam. Prinesel sem mu relikvijo, da jo lahko poljubi in moli pred njo. Ta postaven svetovni popotnik se je vrgel na kolena in s solzami v očeh molil pred svetimi ostanki svojega zaščitnika mučenika...

Francek Mukič

Pismo iz Sobote

MANJAK

Na, pa sam li dobila svoje mesto pod suncom. Leko brodim po svoje in tou napišem tō. Od koga mo pisala, so me spitalave pajdašice in sousidice. Ja, od koga? Največ od toga, kak ge vidim svejt in pa od mojga zeta Mikija, trno špotljivoga človeka. Kak me je v tej vaši in naši novinaj vsigdar voošpoto, na tou ranč ne smem brodit. Ge sam nej takša, ka bi kaj lagvo od koga vse koulivrat gučala. Tou, ka je špotljivi, tou je istina, tou so nikše klajfe nej. Kcuaj toga pa je ške eden veuki manjak, tou mi leko vōrvlete. Tej človek nika neške delati. Cejle dneve samo neka brodi. Vej vam vōovadam, kak je tou pri nas doma, gda kaj trbej delati.

Vej gvūšno vejte, ka je delo narejdilo človeka. Pa tou tō, ka je brezi dela nega gestija in tou, ka stoj ne dela, naj ne gej. Zato škem mojomi zeti Mikiji, trno špotljivomi človeki, dopovedati, ka trbej delati, nej pa brodit. Brodi lejko vsikši, dapa, tou se ranč nindri ne pozna. Vej pa ne more se ograček okapati nači kak z motiko. Znam, se ne more z glavou! Dapa, njemi ge ne morem nika raztumačiti. Eto so nam na dvor pripelali nikše cigle, ka mo si neka kcuaj zidali. Tisti, ka je pripelo, je meu vrajžo silo, naj cigle brž doj sklademo. Vejkaša je bila sila, bole je moj zet Miki, trno špotljivi človek, brodo, kama mo zdaj te cigle skladali. Bole je brodo, bole je tisti človek gučo, naj brž začamo. Čakala sam ge tō, un pa je ojdo gor pa doj po dvouri in brodo in brodo, dokejč je nej zbrodo.

- Tam na tistom kraji ji doj sklademo!

Šoför se samo prijō za glavou pa ge tō. Če bi tak bilou, kak si je brodo, te bi šoför mogo pelati cigle vse kouli rama, na drugi kraj dvoura. Pravo je, ka un tou nede delo. Pa ge tō nej. Te je pa moj zet Miki, trno špotljivi človek, pravo, ka ji un nede doj sklado tū, gde škeva ges pa tej človek in odišo dale brodit. Tak sva te ge, bouga ženska, in tej človek doj sklala edno prikolicō ciglof tam srejdj dvoura. Bila sam čemerna, ka bi ogen plūvala.

- Ge se tej ciglof ne tekne, je pravo, gda ji je trbelo preklasti na drugi kraj dvoura, ka bi leko razklali nouva okna pa dveri. Pa sam mogla ge bouga ženska sama z dvema lūdkima moškima preklasti cigle, ka se je leko kamijon nut pripelo.

- Pravo sam, ka se ge tej ciglof ne tekne, je že palik grato manjasti, gda ji je trbelo sklasi na drugi kraj, ka so pripelali lejs za rušt. Rejsan, ge sam vejkašoga manjaka ške nej vidla.

- Ednoga cigla ne primem! se je ške bole koru pred zidarami, gda je trbelo cigle sklasi vkraj s tistoga mesta, gde do zidali. Tam pred zidarami, s šterimi sam vkraj skladala cigle, mi je takši špot naredo.

- Sam nej že prvi den pravo, gda so cigle pripelali, ka je trbej na tou mesto sklasi, ge so zdaj. Če bi bili že te na tistom mesti, bi nej telko časa ta zabikšli pa ške delati nej bi telko trbelo!

Tak, tou je un gučo meni, meni stera vej, ka je delo, nej pa tē manjak. Ja, pa ka, če smo tak malo cigle es pa ta nosili. Tou je nika takšoga nej, malo rekreacije nikomi ne škoudi.

Vas pozdravlja vaša Regina

DO MADŽARSKE

SEJA PREDSEDSTVA

16. septembra je zasedalo predsedstvo Zveze Slovencev na Madžarskem. Predsedstvo se je odločilo, da bo Zveza na bližnjih volitvah podpirala dva kandidata, ki kandidirata v monostrsko samoupravo. Laci Domiter, podjetnik in član predsedstva, kandidira pod rednimi pogoji, Erika Köleš-Kiss, profesorica gimnazije pa pod ugodnimi pogoji, ki jih nudi volilni zakon manjšincem.

Predsedstvo je določilo tudi termin občnega zbora, ki bo 28. novembra predvidoma v novem Kulturnem in informacijskem centru Zveze.

Predsedstvo se je odločilo tudi za finančno podporo določenih projektov in dejavnosti: OS Gornji Senik za izlet učencev v Slovenijo 100 tisoč forintov, Športnemu društvu Števanovci 100 tisoč forintov, za računalniško opremo za zdravstveni dom na D. Seniku 100 tisoč forintov.

ROMANJE V MEDUGORJE

Od 25. do 27. septembra organizira Državna slovenska samouprava romanje v Medugorje. Poti se bodo udeležili verniki iz vseh slovenskih krajev, in sicer sorazmerno s tem, katera vas ima koliko članov v Državni samoupravi. Romanje finančno podpira Javni sklad za narodne in etnične manjšine na Madžarskem (350 tisoč), stroške delno pokrivajo udeleženci sami ter Državna samouprava. Tridnevne poti se bo udeležilo približno 40 vernikov.

SKUPAJ DO MORJA IN BUDIMPEŠTE

Osnovna šola Arany János v Monostru že več let sodeluje s šolo Sv. Jurij. Letos se bodo učenci dveh šol udeležili skupnih izletov, in sicer od 25. do 27. septembra obiščejo slovensko Primorje, v sredini oktobra pa Budimpešto.

TROMEJA '98

19. septembra so ekipe za reševanje in zaščito iz Madžarske, Avstrije in Slovenije izvedle skupno vajo v Monostru.

Tam za voglom se vküpnaberemo...

Večkrat za tau ali za tisto volo smo prisiljeni zošacati, kelko nas je porabski Slovincov tuj na Vogrskom. Pa te največkrat približno vsi gnako gučimo, ka nas je prej 4-5 gezero ljudi. Če bi pa gnauk od ljudi do ljudi šli pa bi na Vogrskom poglednili med 10 milijonimi ljudmi, kelko je po pravici nas, bi mabiti se čüdivali. Po mojem je nas več. Samo tau je tuj odvisno od toga, sto se gnesden drži za Slovence, sto smo tisti, ki nej samo sebe, depa našo deco tuj za Slovence držimo. Tau bi moralo biti normalno. Od slovenski starišov se ne more roditi nej slovenska deca. Depa od edne slovenske matere pa, povejmo, od vogrskoga oče, kakša je deca, je že malo žmetnejše povedati. No, etak smo mi porabski Slovenci "nesrečni". Če nazaj mislimo na 50-aja lejta, se je buma dosta takšoga godilo, da nas je furt menje ostalo. Začniti pa tam moremo, ka nas je naša kraupna zemla nej moga tadržati. Naša mladina je v tisti lejtaj po marofaj ojdla, tej srečnejši so se pa sprajli v Varaš, pa če človek misli na mladost, te se vse mogoče leko zgođi, spoj pa če mislimo na lübezen, na tau veliko srčno bolezen. Sto bi leko prepovedo srce? Etak so se pa naši mladi dosti oženili na vogrske pokrajine. Tuj doma so pa v 50-ij lejtaj v vsakšoj vesi napravli kasarno, tam so pa bili sodacke. Oni so nam tuj spoj dosta naši lejpi dekeo odpelali. Pa nej gnauk na dosta vekšo navolo pa pogübenost, kak smo mi doma živel. Pa dosta stau kilometrov daleč. Pa nindrik so njini mlajši tuj Slovence. Samo kelko mauči so meli naši je včiti na naš jezik, tau je že veliko pitanje. Srečni smo s tistimi Slovinci, steri so se es v Varaš, es skrajek oženili. Njim je nej tak daleč povejmo do G. Senika, Sakalauvec ali Števanovec. Oni so nej pozabili jezik, leko do doma pridejo, pa če ji je v ednom vesi ali pa ranč v našom

Varaši več, se leko srečejo pa si zgučavajo po našom. Ojdla sam v Varaša, v Trauštja, pa sam gor poiskala **Mađaleno Haklar**, ki je rođena v Števanovci od Šporene.

Magdi, kak si ti prišla es v Trauštje?

"Odtec mam moža. Istina, ka gda sva se oženila, sva najoprvin v Števanovci živel. Depa - tak mislim - mauz se je trau nazaj domau pa sva začnila izo zidati tuj, gde se je on naraudo. Tau je zame pa



za njega tuj normalno bilau, vej smo pa tuj delo meli, pa odtec je ležejše bilau v službo ojtj."

Nika mi povej od sebe. Kak ti je bilau, gda si mlada bila?

"Moja mlašeča lejta so nej leke bile, 8 lejt sam bila stara, gda so po nas prišli, pa so nas na Alföld odpelali. 1953. leta so nas pistili od tistec, depa nej domau. Prauto Sombotela v Zanat smo se znosili. Moji stariše so pa zatok tau dosegnili, ka so namé domau k rodbini v Andovce sprajli, zatok ka sam te začnila v šaulo ojtj. Za tri lejta so mi stariše tuj nazaj v Števanovce prišli na prazno, vöporobleno domačijo. Od toga bi leko eden den pripovedjala, depa najbaukše, če bi človek tau leko pozabo. Etak, gda sam 8. klas skončala, sam nej mogla misliti, da bi se dale včila, stariše so za tau nej meli priliko. Doma pri zadrugi (szakesoport) v gauški sam ojdla po napsama (na dnino). Gda sam pa postala 18 lejt stara,

sam üšla v Šopron v židano fabriko. Za edno leto sam domau prišla za tkalko v Židano fabriko v Varaš. Tuj sam delala 11 lejt pa sam šaulo tuj skončala za tkalko. Med tejm cajtom sam pa spoznala svojga moža iz Trauštja."

Tau je istina, ka Trauštja nej daleč od Števanovec, depa itak si prišla med Vaugre. Kak ti je tau spadnilo? Slovenski si mejla priliko gučati? Nej si mejla domotožje (honvagy)?

"Če človek pride kama pa če ške, ka bi ga poštuvali, dosta mora trpeti, se more tak držati, ka naj mir baude. Ge sam mirna ženska, tak mislim, ka sam se vsigdar znala vcuj držati k možej, k njegovj držini, vej pa ge sam si ga sebi odebrala. Etak sam pa nigdar nej čütüla od njegve držine ranč tak nej, kak od sausadov pa od vsei, ka bi me laučüli ali nej poštuvali. Če sta mi napamet prišla matj ali oča, moj daum, sam se vzela, pa sam z decov vred leko šla domau v Števanovce, gda sam samo stejla. Daum je daum, pa es napona rada priletim."

Že več lejt te vidim, da z varaškimi slovenskimi ženskami v vašom malom zborčeki spejvaš. Kak si se ti za tau odlaučila?

"Najoprvin od toga telko, ka name slovenska pesem pa glasba spoj veseli. Že gda sam v osnovno šaulo ojdla, sam napona spejvala v šaulskom zbori, depa nej sam samo spejvala, eške sam na inštrument

igrala tuj. Tistoga reda smo v šaula meli eden mali orkester, pa sam ge skauz nevzauča bila v bandi. Meni je te zborček spoj velko veselje. Zdaj, ka sam že v penziji, se mi spoj vidi, da leko odim spejvat."

Od tvoje držine sva si malo gučale. Kak sta kaj, kelko dece maš, maš vnuke?

"Mam tri čeri, Evo, Katarino pa Erži. Eva ma 3, Katarina 2, Erži pa 1 dejte, etak mam 6 vnukov. Erži pa njeni mali, dva pa pau lejt stari Daniel, sta tuj doma. Žau, deca trnok ne guči slovenski, vnuke tuj pa tam nanje vzemam pa sam že dosegnila, ka z decov vred razmejo našo reč, depa trnok ne gučijo. Tau je že tak, če človek pride v drugo, nej slovensko mesto, v ves. Tuj se guči vogrski, depa meni je spoj velko veselje tau, da je nas Slovincov spoj dosta tuj v Trauštji. Etak se pa

postavimo - spoj ženske - na vogel pa te se tam ne čüje vogrska reč. Pa če nas naša deca poslüša, sam rada, ka nas razmej, če rejsan ne gučijo slovenski."

Prajla si, ka si že v penziji. Znam, ka si članica našoga upokojskoga društva tuj. Kak se ti kaj tau vidi, kaj ti dejo lejta v penziji?

"Sploj je fajn, da Slovinci mam svojo upokojsko društvo. Tuj se človek rejsan čüti doma, med svojimi. Morem pa povedati, ka me moja slednja firma ÁFÉSZ - gde sam bila do penziji bautošica - tuj spoj poštüje kak penzionista. Z njimi smo nej dugo bili na izleti v Grazi. Lepau je bilau, človek, vala Baugi, na malo starejša lejta tuj leko čüti poštenje. Lepau bi pa bilau, če bi tau naša mladina občüvala."

I. Barber

Štipendije za srednješolce

Kuratorij sklada za narodne in etnične manjšine na Madžarskem je na zadnji svoji seji razpravljaj o štipendiranju srednje- in visokošolcev v šolskem in študijskem letu 1998/99. Sklad v ta namen razpolaga s 76 milijoni forintov, polovica je namenjena srednješolcem, polovica pa študentom. Mesečna štipendija za dijake je 5 tisoč, za študente pa 10 tisoč forintov, to se pravi, da lako dobi štipendijo 760 dijakov, pripadnikov trinajstih manjšin, in 380 študentov.

Posamezne manjšine dobijo štipendije sorazmerno z vloženimi prošnjami. Vrstni red dijakov iste narodnosti določijo s točkovanjem (šolski uspeh - od 380 do 500 točk, aktivnost, zavednost, ambicioznost - 50 točk).

Slovenski dijaki so v tem letu vložili osem prošenj, dve prošnji sta bili nepopolni, zato sta bili takoj zavrnjeni. Trije dijaki, kljub temu da so ustrezali vsem pogojem, niso dobili štipendije zaradi pomanjkanja sredstev, mesečno štipendijo pa dobivajo tri dijakinje gimnazije Vörösmarty M. v Monoštru, in sicer **Etelka Dončec**, **Anita Kováč** in **Nikoleta Vajda**.

Rad bi opozoril **študente**, da je rok za vložitev prošenj **30. september**.

Informacije dobite na Državni slovenski samoupravi na Gornjem Seniku (Glavna ulica 5., tel.: 434-032) ali v Budimpešti (ul. Rumbach S. 12., tel: 06-1-3422-721.)

Ferenc Kranjec
član kuratorija



KINO

Nepozabni izlet

Osnovna šola Gornji Senik je za svoje učence 10. in 11. septembra organizirala šolski izlet v Slovenijo. Učenci in učitelji smo potovali čez Avstrijo do Jadranskega morja.

Prvič smo se ustavili na Gosposvetskem polju in smo si ogledali knežji kamen ter stolnico. Na srečo smo imeli lepo vreme in smo lahko v Celovcu občudovali Minimundus, makete najlepših stavb po celem svetu.

Preko mejnega prehoda Ljubelj smo vstopili v Slovenijo. Čakal nas je očarljiv prizor. Učenci 7. in 8. razreda so nas med potjo seznanili z največjimi slovenskimi pokrajinami in mesti, njihovimi značilnostmi. Naslednja naša postaja je bila v glavnem mestu Slovenije, v Ljubljani. Ustavili smo se na Prešernovem trgu, sprehajali smo se po Tromostovju. Vrhunec našega potovanja je bilo morje. Ko smo zagledali morje, smo vsi kričali. Nekateri med nami so morje videli prvič. Prenočišče smo imeli na Debelem Rtiču, kjer nas je čakala že okusna večerja. Zvečer smo se sprehajali na morski obali, se spoznavali z okolico, še plesali smo lahko na slovensko glasbo pod svobodnim nebom. V precej pozni uri smo zaspali.

Naslednji dan je sreča še ostala z nami in ves dopoldan smo lahko uživali v morju, se kopali v bazenu, sončili v "zadnjih" žarkih poletja ter nabirali školjke na obali. Po kosilu smo se poslovili od morja in se napotili proti Škocjanskim jamam. Biti globoko pod zemljo, videti čudovit svet kapnikov, ogromnih podzemeljskih dvoran, šumeče reke, tega ni mogoče opisati z besedami. Za večno se ta lepota vtisne v naš spomin in ponovno nas bo vabila v ta skrivnostni podzemeljski svet.

Zvečer smo bili povabljeni še na pico v Postojni. Na žalost, vsemu lepemu je enkrat konec, tako se je tudi naše potovanje bližalo h koncu. Med vožnjo smo peli lepe slovenske, nemške ter madžarske pesmi. Postali smo bogatejši z lepimi doživetji, ki bodo ostala v našem spominu.

Najlepša hvala vsem tistim, ki so nam omogočili ali s čemerkoli pomagali uresničiti ta izlet, posebej hvala naši bivši ravnateljici Eriki Glanz, ki je začela organizirati naš izlet, hvala Državni slovenski manjšinski samoupravi, Zvezi Slovencev na Madžarskem in lokalni nemški samoupravi na Dolnjem Seniku. Posebej se zahvaljujemo g. Gezi Bačiču, ki je pomagal pri iskanju prenočišča ter gospodu Francu Huberju, ki je poskrbel, da tudi med vožnjo nismo bili žejni.

Adijo morje, se še vrnemo!

7. razred OŠ G. Senik

Beata Bajzek, Melinda Čato,
Tomaž Koleč, Vilmoš Nemet

V Škocjanski jami

Na šolskem izletu smo veliko videli. Meni je bila najbolj všeč Škocjanska jama. Zelo je velika, čudovita in strašna. Eno in pol ure smo bili v njej. Ima zelo velike dvorane, npr. Tiha in Šumeča dvorana. Šli smo tudi čez most, v globini teče reka Reka. Bala sem se.

Katalin Čato 4.r.,
OŠ G. Senik

Šolski izlet

10. in 11. septembra smo imeli šolski izlet. Prvič smo šli v Avstrijo in smo si ogledali Minimundus. Tam so makete znanih zgradb sveta. Tudi Gosposvetsko polje je bilo zanimivo. Ljubljana je glavno mesto Slovenije. Tromostovje in Prešernov trg sta mi bila všeč. V Sloveniji na Debelem Rtiču smo spali. Naslednji dan smo se kopali v bazenu, voda je bila dobra. Na obali smo nabirali školjke za spomin. Potem smo jedli in se napotili proti domu. Po poti smo se večkrat ustavili. Ogledali smo si Škocjanske jame. Jama je strašna, obenem čudovita. Pot do doma je bila dolga. S polnimi trebuhmi smo se vrnili po polnoči.

Kitti Virovec 4.r.,
OŠ Gornji Senik

IZLET

V šoli so organizirali izlet v Slovenijo. Zelo smo bili veseli, ko so rekli, da tudi četrti razred lahko gre. 10. septembra zjutraj ob pol šestih smo se napotili. Peljali smo se z avtobusom. Pokrajina je bila čudovita. Čez Avstrijo smo prišli v Slovenijo. Ogledali smo si morje in Škocjansko jamo. Kopali smo se v morju. Počutili smo se zelo dobro. Utrujeni, ampak veseli smo se peljali domov.

Hvala vsem, ki so organizirali ta izlet. Ostal mi bo v lepem spominu.

Balaž Bajzek 4.r.,
OŠ G. Senik

Dobro je bilo v Sloveniji in Avstriji. Videli smo Škocjansko jamo, Minimundus, morsko obalo, Tromostovje, Prešernov trg, Gosposvetsko polje. Na Debelem Rtiču smo spali, se igrali s prijatelji, kopali in nabirali školjke.

Adrienn Lazar 4.r.,
OŠ G. Senik

Kino, po vogrskem mozi. Gnesden je že nej trnok moda v kino ojtj. Skurok vsakši ma doma svoj "kino", steroga zovemo televizija. Pa na gnes si že leko takše programe odabremo, kakše ranč škemo. Cejli svejt je "naš". Če je tau dobro ali nej, bi od toga dosta leko gučali. Depa zdaj bi gez nej od televizije gučala, liki od mozina (kina).

Pri nas v Porabji so na začetki 50-ij lejtaj začnili s kinom, ka so si lidge leko poglednili kakše filme. Samo kak, tau je tu nika posebno bilau. V vasnicaj je nej bilau elektrike. Etak so pa sodacke začnili voziti v laktanje ali pa v šaule kakše filme, stere so samo tak leko vrteli, ka so za elektriko posebno pripelali eden motor, agregator, steri je delo elektriko. Sveti Baug, kakši večeri so tisto bili. Navekša smo znali, steri den pride sodački auto, steri pripela naš mozi. Tisti den smo doma cejli den sploj dobri bili, več smo obredili, kak so nam prajli. Gda se je približavo večer, z ednov okauv pa vujov smo samo na tau pazili, če dé ali nej naš auto. Pa te, gda je mimo iže zrogato, te smo več nej ladali s seov. Mi, menkši smo trpetali, ka nas za toga volo ne püstijo, ka smo ešče mali, vekše, sploj pa dekle so pa zatok zmetno püstili, ka so se bojali za njé.

Če bi nam prajli, ka naj prejk streje skaučimo pa mo te leko šli v mozi, tau bi tu napravili. Pa če so mati pa oča v dobroj vauli bili, smo dobili dovoljenja. Te pa, tak kak spiš, smo se mujavali, pripravljali, pa te hajde! Dejdek, steri so etakšoga reda tau vse vcuj gledali, so gnauk nej zamüdili povedati: "Deca, de ste pa nauri!"

Pa te smo z edno sapo leteli po bregaj gor po dolinaj doj, naj bi nika nej zamüdili. Največkrtak smo sploj pri cajti prišli zatok, ka se je te vrazji agregator, ka je delo elektriko, nigdar nej sto not vužgati. Cejla naša nevala se je na nas sipala, če so dugo kaj moštrüvali s tejm motorom. No pa te gnauk drrr-drrrrr, pa je vse sveklau postanilo, po tistem pa kmica pa na lijeni (rjuhi) - ka so ga na stanau obesili - se je začnila čüda. Mi smo pa z očami pa z lampami gledali tačas, ka je motor slüžo ali je film držo. Če se je ali té ali tisti pobunto, mi je vsigdar špajnsno bilau, ka tej vekši - dekle pa podje - zakoj tak raznok skaučijo. Samo mi je te začnilo nika se svetliiti, gda so mi te vekše dekle na drugi den za cejli svejt nej znale povedati, ka se je na filmi godilo. No, če nej, te nej, sam si mislila. Ka pa te tam odijo! Etak so šle naša lejta z našim mozinom, ka je zatok za tau tü dobro bilau, ka smo se bola navčili vogrski. Tau mi je pa za dve, tri lejti sploj potrebno bilau, zatok, ka sam sploj mlada prišla na Vogrsko v eden velki varaš se včit.

No, tam so nas iz šaule v kompaniji vodili v mozi, vsakši keden smo gledali filme, pa je od zvüna nikši motor nej mejšo predstavo. Za par lejt je pa v velkom varaši name tü zaoidlo nika, ka sam do tistoga mao nej znala. (Takšo se v etakšoj starosti, kak sam te gez bila te, gnesden že prva godi z našimi deklami.) Več smo nej v kompaniji ojdli v mozi, liki dve ali tri ali pa, no ali pa s kakšimi pojabi. Zgodilo se je, ka sam sejdla z ednim pojgom v mozini, gda je tak fajm kmica gratala pa so vrtili film, gez sam samo na film mejla pozor. Te so pa nikšo lübezen kazali, pa kak na filmi, tak pomaleg je moj pojep tü začno v tauj blajženoj kmici nika se pobejrati. Za rokau me je primo, k meni se je vlejko, pa etak pa tak. Gez pa kak kakša naura, z vesi kokauš, sam nej vejdlja, ka bi zdaj. Tam kričati ali gučati se ne šika. Cvikniti pa sploj nej. Ronjati se z njim tü nej. Pa te, ka je ešče najvekša nevala bila, meni je tü nej prauto bilau, ka ka sam vidla, tau se začne goditi z menov. Te so mi napamet prišle naše domanje dekle pa podje.

Škoda, ka se gnesden z našimi mladimi več ne godi takšo, več se ne začinja med njimi etak lepau, nedužno lübezen.

I. Barber

Tudi Porabje sodi v krajinski park treh dežel, mar ne

12. septembra je v Svetem Martinu ob Rabi avstrijska stran označila začetek konkretnega nastajanja in delovanja krajinskega parka Raab-Őrség-Goričko. Ta čast je pripadla deželnemu glavarju Gradišćanske dr. Karlu Stixu. Na Gradišćanskem je to tretji krajinski park, po najnovejših podatkih pa jih je v Avstriji natančno trideset. Avstriji so začetek načrtovali ob Tromejniku, vendar simbolično dejanje na stičišču treh držav ni bilo izvedljivo zaradi dežja.

Krajinski park Raab-Őrség-Goričko želi postati bodoča evroregija, kamor bodo prihajali obiskovalci zaradi ohranjene naravne in kulturne dediščine. V sedmih avstrijskih naseljih živi 11 tisoč prebivalcev, površina parka (na avstrijski strani) pa je nekaj manj kot 18 tisoč hektarjev.

Podpredsednik državnega zbora Andrej Gerenčer je zagotovil, da bo krajinski park s svojo vsebino in poslanstvom zaživel kmalu tudi v Sloveniji oziroma na Goričkem, enako pa naj bi se zgodilo tudi v Železni županiji. Pomembno vlogo naj bi imel v krajinskem parku grad pri Gradu na Goričkem. To je tudi edini način, da dokončno ne propade eden največjih gradov v Slo-



veniji.

Nastajanje krajinskega parka ima tudi nekaj (upajmo, da res) formalnih napak, med katerimi je osnovna povezana s Porabjem. V imenu krajinskega parka Porabja ni, vseskozi se govori in piše o Őrségu in Őriszentpétru, nikjer pa o Porabju in Monostru. Verjetno bi bilo naštevanje vseh imen krajev ali pokrajin preobsežno, vendar je izpuščanje Porabja nekoliko problematično.

Krajinski park nastaja namreč iz ideje in kasnejših njenih uresničitev srečevanja in druženja prebivalcev ob meji, na Tromejniku. Ta del krajinskega parka pa ne sodi v Stražno krajino, marveč v Porabje, zato bi ta del na nek način morali omenjati. Ne glede na to, da je avstrijska stran svoj del poimenovala po isti reki, po kateri ima ime Porabje.

ER

etak pravi: "Hü, fajn. Te tau tau znamenjuje, ka se mi je pršikalo vujdti."

Na svejti najbaukšo dejte

Naša Lujza se etognauk v Sombotelu sreča s svojov padaškinjov pa go ova pita: "Ka pa tuj iščeš?" Lujza zdaj začne dajackati pa etak pravi: "Jaj, jaj, samo njaj. Na biroviji sam bila. Sina so mi na dveji leti osaudili." Ova pa: "Pa je vrejden bio toga štrafa?"

"Kaj pa, vrejden bio," pravi Lujza. "On je bio na svejti najbaukšo dejte. Ka je

vkradno, je vsigdar vse domau prineso."

Prbrana ženska

Naš Hugo je na biroviji prišo. Birauf ma etak pravi: "Kakši človek ste pa vi! Kakšo delo je pa tau, ka sta že tretjin not vtrgnili v tisto edno bauto, gde ženski gvant odavljajo. Ka ste pa od tistec odnesli?"

"Samo sam eden gvant vkradno," pravi Hugo. "Vejte, tau je tak bilau, ka sam ga mogo trikrat vómeniti. Ženaj se je samo te tretji vido."

I.B.

Savinjski gaj

Imela sam priliko, da sem 4. in 5. septembra bila na izletu na slovenskom Primorji na Debelom Rtiči. Letošnji izlet je bil povezan s pripravami na občni zbor Zveze, ki bo jeseni. Med potjo smo si leko poglednoli Mozirje in

gauče bi še zdaj tó tam sedeli in čakali. Etak smo se pa srečno vrnili nazaj na kopno. Šanji, Bog plati! Morje je bilo toplo, etak smo si pa mogli gute tó namočiti, nej z vodov, liki še šampanjcom. Pa nam naj še što povej, da smo nej



Savinjski gaj. Mozirje letos praznuje svoj jubilej, 20 let Savinjskega gaja, kateri je čudovita, dišeča lepota rauž, v njem je mlinček, ki klopoče in voda šumlja, rejsan je bogastvo vode in cvetja. Ftiči in medveš iz rauž, tou ne more tapovedati, tou trbej videti. Kak šegao mamó povedati, če je Pariz vreden eno mešo, te Mozirje tó. Te čudoviti košček narave je rejsan naravni raj. Leta nazaj sem mela priliko mnogi lepi pokrajini videti, ali Savinjski gaj je zvnredno krasen.

korajzni ljudje. Vi pa, ki ste dosti spali, ste malo živelil! Ges pa rajši spim doma. Našemu vodiči g. Emili lepa hvala, ka je vózdržo z nami, naše hūda dela tapogledno. Potniki tega izleta se zahvalimo Slovenski zvezi, Rdečomi križi Slovenija, g. Gezi Bačići pa g. Aleksandru Krpiči. Lepo je bilo z Vami.

Vera Gašpar

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtek

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukić
Naslov uredništva: H-9970
Monošter, Deák Ferenc út 17,
p.p. 77, tel.: 94/380-767

Tisk:
SOLIDARNOST D.D.
Arhitekta Novaka 4
9000 Murska Sobota
Slovenija

Po mnenju Ministrstva za kulturo št. 415-715/93 mb z dne 3. 11. 1993, se časopis PORABJE uvršča med proizvode, od katerih se plačuje davek od prometa proizvodov po 13. točki tarife 3. zakona o prometnem davku (Ur. list RS, št. 4/92).
ISSN 12187062

Časopis izhaja z denarno pomočjo Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Javnega sklada za narodne in etnične manjšine na Madžarskem.

ZA SMEJ

Te je v reda

V špitalaj, gde norce vračijo, etognauk cinga telefon. Edna sestra gorvezema telefon pa pita, sto je pa ka bi rad. Of pa, šteri telefonira, etak pravi: "Gospa, bojte tak dobri, idite v 6. sobo pa poglednite, če tam stoj geste." Sestra dé, pogledne sobo pa nazaj v telefon povej, ka v 6. sobi nikoga nega. Zdaj pa te, šteri telefonira